МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

УДК 81+82:811.11+811.13
S 90

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

S 90 **Studia Philologica** : зб. студент. наук. праць / редколегія: О.В. Деменчук, О.В. Константінова, О.І. Павлова [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2019. – Вип. 3. – 239 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works / O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. (eds.). – Rivne : RSUH, 2019. – Issue 3. – 239 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: германського та романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, перекладознавства, літературознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology: Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Translation and Literature Studies.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:
Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.
Відповідальний редактор – **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:
Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(*протокол № 4 від 25.04.2019 р.*)

© Автори публікацій, 2019
© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Артемович К.В.	Структура фразеологічних одиниць-біблеїзмів англійської мови	6
Винарчик М.П. **Капусняк М.В.**	Enrichissement de la langue française et politique linguistique de sa défense	12
Винарчик М.П. **Штефуца О.**	Мовна компетенція як базове мовознавче поняття	17
Івасюк Д.П.	Лексико-семантичні особливості англійської розмовної мови (на матеріалі інтернет-блогів)	22
Кропива Т.Б.	Теоретичні передумови дослідження формування англомовної академічної письмової компетентності в старших класах	30
Литвин І.В.	Типологія та сфери вживання евфемізмів сучасної англійської мови	37
Феськова І.В	Лексичні особливості англомовних інтернет-новин	43
Ясінська Т.А.	Strukturell-semantische Besonderheiten der phraseologischen Einheiten mit dem Komponenten «Sprachtaetigkeit» in der deutschen Sprache	50

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Вейко К.С.	Семантико-структурні особливості інфінітивних вставних конструкцій в українській та англійській мовах	58
Дребот Л.С.	Національно-культурні стереотипи у фразеологізмах української та англійської мов	65
Дулюк С.А.	Відтворення культурних символів у семантиці фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах	73
Колесник Ю.О.	Вербалізація концепту ПРАЦЬОВИТІСТЬ в англійській та українській мовах	79
Новікова О.Ю.	Лексико-семантичний аналіз молодіжного сленгу	83

Пасечник А.В.	Фразеологічні одиниці з компонентами на позначення їжі в англійській та українській мовах	88
Юрчук В.І.	Вербалізація концепту ДОБРО в англійській та українській мовах	92

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Григорчук Д.В. **Палій В.П.**	Функціональне навантаження епітетів та образних виразів в художніх творах французької письменниці Франсуази Саган	97
Паюк В.Л.	Визначення та ознаки політичного тексту	101
Підкуйко В.А.	Звертання як невід'ємна частина мовного етикету	105
Підкуйко В.А.	Етикет ділової телефонної розмови	111
Романюк В.В.	Прислів'я та приказки на позначення емоцій людини в сучасній німецькій мові	116

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Кравчук А.О.	Етимологічні особливості терміносистеми англійського літературознавства	121
Краснікова К.С.	Українські архітектурні терміни: походження, семантика, структура	126
Пелюхня П.Р. **Черноватий Л.М.**	Теоретичні основи класифікації англомовних та українськомовних термінів у сфері лінгводидактики	130
Стойка А.С.	Лексико-семантичні особливості економічних термінів сучасної англійської мови	137

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бобешко М.О.	Лексичні трансформації в українських перекладах романів Ніколаса Спаркса	143
Бурковська І.О.	Лексичні перекладацькі трансформації у перекладі твору Лесі Українки «Дим»	148
Буткевич Д.С.	Способи перекладу національно-культурного компоненту в семантичній структурі німецьких ФО	153

Дворник І.В.	Значення сталих та змінних елементів у поетичних перекладах	163
Лопанчук Ю.В.	Способи передачі епітетів в англійському перекладі циклу поезій «Сім струн» Лесі Українки	170
Мельник О.Ю.	Особливості відтворення категорії детермінації при перекладі з англійської на українську мову	175
Портяник А.В.	Актуальні проблеми художнього перекладу	181
Урбанович Г.Р.	Переклад реалій англійською мовою в поемі Івана Котляревського «Енеїда»	186

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Возняк Ю.В.	Вплив американського соціуму на розвиток постмодернізму в США та його визначальні риси	193
Гаврилюк С.В.	Жанр «Мотиваційна книга» в сучасній американській літературі	197
Гладун І.В.	Сучасна англійська підліткова література	202
Головащук А.О.	Погляди М. Етвуд на роль жінки в сучасному суспільстві (на матеріалі роману-дистопії «Розповідь служниці»)	207
Гудим М.С.	Український постмодернізм	211
Калитка І.М.	Non-fiction медичної тематики у сучасній британській літературі на основі збірки Олівера Сакса «Чоловік, який сплутав дружину з капелюхом, Та інші історії з лікарської практики»	217
Ковлєва О.В.	Еволюція жанру антиутопії у літературі XX століття	222
Хороша О.М.	Творчість Г. Мелвілла у контексті розвитку популярної культури США XIX століття	228

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 235

твір, за допомогою різноманітних перекладацьких трансформацій. Збалансоване використання категорій константності і варіативності дає змогу найточніше відтворити смисл віршу та його настрій.

Перспективним вбачається поглиблене вивчення сталих та змінних елементів перекладу поезії зі збереженням їх лінгво-культурного компонента та особливостей форми, змісту та плану вираження.

Список використаних джерел

1. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение / В.Н. Комиссаров. Учебное пособие. – М.: ЭТС, 2004. – 424 с.
2. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу / В.В. Коптілов. – К. : Юніверс, 2003. – 280 с.
3. Львовская З.Д. Современные проблемы перевода / З.Д. Львовская. – М.: Изд-во URSS, 2007. – 220 с.
4. Рецкер Я. И. Пособие по переводу с английского языка на русский / Яков Иосифович Рецкер. – М.: Просвещение, 1982. – 160 с.
5. Grossman E. Why Translation matters / E. Grossman // the USA, 2010. – 137 p.

Лопанчук Ю.В.
Рівненський державний гуманітарний університет

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЕПІТЕТІВ В АНГЛІЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ЦИКЛУ ПОЕЗІЙ «СІМ СТРУН» ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Анотація. Статтю присвячено особливостям передачі епітетів з української мови на англійську в циклі поезій «Сім струн». У дослідженні виявлено та проаналізовано різні типи епітетів та варіанти їх передачі перекладачем Гледіс Еванс.

Ключові слова: переклад, художній текст, епітет.

Annotation: The article deals with the peculiarities of epithets translation from Ukrainian into English in the cycle of poems “Seven Strings ” by a Ukrainian writer Lesia Ukrainka. The study identifies and analyzes various types of epithet and the means of their rendering in translation by Gladys Evans.

Key words: translation, belles lettres, epithet.

Постановка проблеми та її значення. Епітети мають важливе значення для творення мовної картини світу окремого письменника,

оскільки здатні передати та увиразнити мовні традиції певної епохи. На сучасному етапі розвитку філологічних наук існує багато досліджень епітетів, у яких детально аналізуються їх види, стилістичні функції та способи вираження. Однак, особливості перекладу епітетів та питання їх стилістичної еквівалентності продовжують привертати увагу дослідників.

Актуальність статті зумовлена необхідністю дослідження способів перекладу різних видів епітетів у тексті художнього твору.

Метою статті є визначити різні види епітетів у циклі поезій «Сім струн» Лесі Українки та прослідкувати особливості їх перекладу англійською мовою.

Для поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

– розглянути трактування епітету;

– розглянути види епітетів та особливості їх граматичного вираження;

– провести аналіз епітетів у циклі поезій «Сім струн» Лесі Українки;

– з'ясувати, які прийоми застосувала Гледіс Еванс при перекладі епітетів з української мови на англійську.

Виклад основного матеріалу. Епітет – один з найуживаніших поетичних прийомів. В художньому тексті епітети сприяють реалізації естетичної функції художнього тексту. Різноманітні аспекти цієї лінгвістичної універсалії розкрито на матеріалі різних мов у працях таких філологів як І. Р. Гальперін, В. А. Кухаренко, І. В. Арнольд, О. М. Мороховський, В. В. Виноградов та ін.

Попри на те, що над дослідженням лінгвостилістичної природи епітета працюють вже протягом багатьох століть, на сьогоднішній не існує єдиної точки зору щодо його сутності.

Більшість вітчизняних вчених при визначенні сутності епітетів розділяють погляд Селіванової О.О., яка у своїй праці «Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія» зазначає, що епітет — це стилістична фігура, троп, що є означенням чи обставиною в реченні як атрибут предмета, дії, стану та характеризується високою емотивно-експресивною зарядженістю, оцінністю й образністю. Образність епітета як виражального засобу також може мати метонімічну або метафоричну основу, через що іноді важко чітко розмежувати ці стилістичні прийоми. У широкому розумінні епітет є не лише метафорою чи метонімією, а й будь-яким емоційно-оціночним та експресивним атрибутом предмета [4].

Більшість дослідників головною характеристикою епітета вважають його семантичні особливості, інші дослідники вважають необхідним приєднати до семантичної характеристики ще одну значну характеристику властиву епітету - синтаксичну функцію.

Для досягнення поставленої нами мети необхідно визначити характерні структурні особливості епітетів в англійській та українській мовах.

Розглядаючи структуру епітетів в англійський мові в нашій статті доцільно буде спитатися на їх класифікацію, запропоновану Кухаренко В. А. Вона виділяє такі структурні моделі епітета, характерні для сучасної англійської мови:

– найпоширеніша модель, в якій епітет виражений прикметником *A+N*: *mysterious river - таємнича річка;*

– поширеним також є епітет, виражений якісним прислівником *Adv.+N*: *he looked triumphantly - він виглядав тріумфально;*

– поширеною також є модель, в якій епітет виражений дієприкметником, *Participle+N: crackling fire - потріскуючий вогонь;*

– парні епітети являють собою два епітети поєднаних на основі взаємозв'язків: *a tired old town;*

– ще однією моделлю епітета, характерної для сучасної англійської мови, являється так званий двоступеневий епітет. Такі епітети характеризують предмет і одночасно кваліфікують характеристику предмета: *a pompously majestic female*. Двоступеневі епітети мають фіксовану структуру моделі *Ad+Adj*.

– поширеним також є фразовий епітет, в якості якого можуть вживатися словосполучення і цілі речення, які поєднуються за допомогою дефісів: *He had dark spectacles, puffy cheeks and a tell-me-my-good-man way talking* [2].

Серед праць, присвячених дослідженням структурних особливостей епітетів в українській мові особливої уваги заслуговує праця Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. «Стилістика української мови». В якій дослідники виділяють такі граматичні категорії формування і вираження епітетів:

– прикметник є основним категоріальним засобом вираження епітетів: *холодний день, німа душа;*

– епітети, виражені дієприкметниками, які здебільшого мають негативну семантику: *загублене ім'я, зневірена душа;*

– епітети-прислівники виконують образну функцію епітета: *журно дивитися, важко дихати;*

– епітети, виражені іменником-прикладкою, зосереджені переважно у денотивному просторі сфери природи, почуттів, казкової уяви: *лебідь-місяць, циган-вечір;*

– епітетні предикативні конструкції: *душа моя - дно безджерельне й сухе* [3].

У циклі поезій «Сім струн» методом суцільної вибірки дібрано епітети, загальною кількістю 100 одиниць та проаналізовано граматичні особливості їх перекладу. При перекладі дібраних епітетів перекладач застосував різні прийоми.

Більшість дібраних епітетів виражені прикметниками в тексті оригіналу. Перекладаючи такі епітети як *«світ **широкий**» - «wide world», «надія **кохана**»- «fond hope»,* де епітет виражений одиничним прикметником, перекладач зміг підібрати як граматичні, так і стилістичні еквіваленти. Випадки підбору повного еквівалента нерідко зустрічаються в перекладі всього твору.

Для перекладу епітета *бездольная,* вираженого прикметником, у фразі *«До тебе, Україно, наша **бездольная** мати..»* перекладач застосовує експлікацію і тому в переклад було введено ціле словосполучення : *«To you, our dear Mother Ukraine **wracked** with misery **boundless**…»,* в якому епітет ***wracked,*** виражений дієприкметником, характеризує *Mother Ukraine,* а епітет ***boundless,*** виражений прикметником є ознакою іменника ***misery.*** Очевидно, що завдяки застосування цього прийому перекладач досяг семантичної еквівалентності даних фраз. Приклади такого прийому перекладу українських епітетів зустрічається досить часто.

При перекладі строфи

*«**Тяжка** годинонько!*	*«**Hard** times are **not sunny**!*
***Гірка** хвилинонько!»*	*Moments **far from honey**!»*

семантична еквівалентність досягається так само завдяки поясненню значення епітета. Тобто, епітет, виражений прикметником, як і в попередньому прикладі перекладений словосполученням. Але помітним є те, що втрачається емоційне забарвлення строфи.

При перекладі епітетів *«місяць **ясненький**»- «moonlight **brightly shining**», «промінь **тихесенький**» - «**softly** rays **untwining**»,* які в оригіналі виражені прикметниками і мають ще й зменшувально-пестливе значення, перекладач підібрав так звані двоступеневі епітети, що дозволило йому одночасно вказати ознаку іменника і охарактеризувати її . Варто також сказати, що завдяки повторенню голосного ***і*** перекладач зміг забарвити дану строфу таким же емоційним відтінком, що й автор оригіналу.

Нерідко зустрічаються приклади перекладу епітетів, виражених прикметниками в оригіналі, епітетами, вираженими дієприкметниками в тексті перекладу: *«доля **незнана**» - «fortune **unknown»**; «безталаланная **мати**» -«**ill-fated** mother».*

Також є випадок використання фразового епітету, компоненти в якому поєднані за допомогою дефісу:

*«зустрінеться пісня моя **самотная,** у світі з ташками-піснями»*	*«my **lone-winging** song»*

У тексті оригіналу епітет виражений прикметником, при перекладі перекладач поєднує прикметник та дієприкметник теперішнього часу, компенсуючи ним ознаку яка описана в наступній строфі поезії.

З наведених прикладів очевидним стає те, що основні труднощі перекладу полягають саме в передачі фігурального компонента образного вислову. Від перекладача вимагається розуміння підтексту, уміння бачити в образному вислові прихований смисл.

Висновки: Для перекладу реалій Гледіс Еванс застосовує різні способи перекладу, згідно з яким епітети з можуть передаватися на англійську як прикметники, прислівники, дієприкметники, цілі словосполучення, або навіть фразові епітети. Але найчастіше епітет перекладається прикметником.

Ґрунтовний аналіз тесту перекладу циклу поезій «Сім струн» дозволяє зробити висновки, що у більшості випадків художньо-естетична функція, поетичний потенціал епітетів оригіналу твору передані при перекладі англійською мовою адекватно.

Отже, у процесі перекладу Гледіс Еванс намагалася вірно передати не тільки зміст оригіналу, але й образність, емоційне забарвлення та структуру епітетів. Перекладачеві вдалося зробити поетичний твір таким же музичним і багатозвучним, як оригінал.

Список використаних джерел

1. Українка Л. Надія: Вибрані поезії (Укр. та англ. мовами). – Перекл. з укр. Г Еванс. – К.: Дніпро, 1981. – 135 с.
2. Кухаренко В. А. Практикум по стилистике английского языка: Учеб. пособие для студентов филол. фак. ун-тов, ин-тов и фак. ин. яз. – М.: Высш. шк., 1986. – 144 с. – На англ. яз.
3. Стилістика української мови: Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко,О. М. Мацько; За ред. Л. І. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 462 с.

4. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля. К. 2006 – 716 с.
5. Cambridge Dictionary. Режим доступу: https://dictionary.cambridge.org /ru/

Мельник О.Ю.
Рівненський державний гуманітарний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ КАТЕГОРІЇ ДЕТЕРМІНАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Анотація. У роботі схарактеризовано граматичну категорію детермінації (означеності / неозначеності) в перекладознавчому аспекті. Встановлено ізоморфні та аломорфні характеристики категорії детермінації в англійській та українській мовах. Представлено аналіз особливостей відтворення категорії детермінації при перекладі з англійської на українську мову.

Ключові слова: категорія детермінації, артикль, означеність, неозначеність, переклад.

Summary. The paper focuses on the grammatical category of determination (definiteness and indefiniteness) in a translational aspect. The isomorphic and allomorphic features of the category of determination in in the English and Ukrainian languages have been established. The analysis ascertains the ways the category of determination is expressed and rendered in English and Ukrainian.

Key words: category of determination, article, definiteness, indefiniteness, translation.

Постановка проблеми. Граматична категорія детермінації – це категорія, грамеми якої вказують на спосіб ототожнення референта певної іменної групи [2, с. 237]. Іншими словами, це категорія, зміст якої вказує на те, чи мислиться ім'я предмета як єдине в описуваній ситуації (означеність), чи як таке, що належить до класу подібних до нього феноменів (неозначеність). Її ще називають категорією означеності / неозначеності.

В аналітичних мовах (зокрема, англійській) основним засобом вираження категорії детермінації є (означений / неозначений) артикль. У синтетичних мовах (зокрема, українській) названа категорія здебільшого виражається через займенникові форми (вказівні й неозначені займенники). Проте, такі форми не завжди

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 3

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 3

Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 13. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+"
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27